

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

י"ג עיקרים

יסודות האמונה לרמב"ם

לפיכך, לשונות חז"ל המורים על כך שהקב"ה אינו נצרך לנבראים, כאן מדובר על הבורא ית"ש עצמו. אולם לשונות חז"ל המורים על כך שהקב"ה נצרך לנבראיו, הכוונה היא לעולמות העליונים, ולא לבורא ית"ש, שהרי ודאי שלישראל בפעולתם למטה יש כח לפעול בעולמות למעלה, כדברי רבותינו על המשנה באבות: "דע מה למעלה - ממך". זהו ראשית ההסבר מדוע הסתירה הנ"ל מעיקרא ליתא.

פעולת הנבראים פועלת, ופעולת הנבראים איננה פועלת - שני צדדים בנפש

מענה נשוב להבין את הדברים ביחס לסוגייתנו, על אף שהשאלה אינה קיימת. נתבאר שישנם שני פנים ביחס שלנו לבורא ית"ש, התייחסות לבורא ית"ש שלא ביחס לעולמות, והתייחסות לבורא ית"ש ביחס לעולמות. לכן מחד אנו מוצאים לשונות בחז"ל שכל פעולות הנבראים אין בהם ממש, ומאידך אנו מוצאים לשונות בחז"ל שפעולת הנבראים פועלת גדולות ונצורות. בהגדרה שורשית, היכן מונחים שני התפיסות הללו: מצד היחס שהבורא ית"ש היה קודם שנברא העולם ולא שייך לעולם, הרי שכל פעולתנו איננה ביחס לכך כלל. ומצד היחס שהקב"ה מתחבר לעולמו, הרי שכל פעולות הנבראים פועלות. בלשונו של הנפש החיים בדקדוק, הם פועלים בגדרי החיבור ולא בו ית"ש.

מחד האדם צריך להתייחס לכך שהפעולות שלו פועלים למעלה, אולם מאידך האדם צריך להתייחס שכל מה שהוא עושה איננו כלום. ומכח כך האדם מדבק את עצמו במקום שהקב"ה לא צריך אותו, ובזאת הוא מדבק את עצמו במקום של "אתה הוא קודם שנברא העולם". לעיל נתבארה התפיסה היותר עליונה, שצריך לעלות על ליבנו את העדר הנבראים על מנת להגיע לביטול,

תפיסה של העדר שהאדם אינו קיים כלל. תפיסה למטה מכך היא, שהאדם קיים אולם אף אחד איננו צריך את קיומו. אלו הן שתי מדרגות.

בלשון אחרת זה נקרא הויה ופעולה. ישנו יחס שהאדם צריך לעלות על הלב שהוא כלל אינו קיים כהויה. וישנו יחס שהאדם צריך מתייחס לכך שהוא קיים, אבל כל פעולותיו הם כאפס ותהו. זהו צד אחד של מטבע. הצד השני של המטבע הוא, שכל פעולה, ולו הקטנה ביותר, עליה נאמר "אין בן אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה".

על דרך כלל נטיית בני אדם לתפוס קצוות, או את הצד הזה או את הצד הזה, כל אחד להיכן שהוא נוטה לתפוס, וממילא זהו עיוות. כשם שאדם הוא לא נשמה בלא גוף, והוא לא גוף בלא נשמה, אלא הוא נשמה בגוף, הן הדברים ביחס שנתבאר, זהו יחס של שני הכוחות המורכבים יחדיו.

מחד אם האדם לא מתייחס לפעולותיו הרי שהוא לא יפעל כלום, ומאידך אם אדם מתייחס לפעולותיו הרי שכולו בעל גאווה. אלו הם שני צדדים בנפש. מחד האדם חייב להתייחס לפעולותיו, שכל פעולה ולו הקטנה ביותר פועלת. ומאידך הוא חייב להתייחס לכך שכל פעולותיו הם כאפס ותהו.

כח ההעדר - כח הכפירה

נשוב לנקודה אחרונה שעולה כאן מהיסוד הראשון. ביסוד הראשון מונח כח שנקרא כח של העדר. כאשר הקב"ה ברא את עולמו, אחד מהכוחות שהוא ברא זהו כח ההעדר. ההעדר זהו גם כח נברא. בלשון רבותינו זה נקרא: הצמצום הראשון שהקב"ה צמצם, זהו שורש כח ההעדר שבבריאה. לפי התפיסה השטחית, לפני שנברא העולם לא היה אף אחד חוץ מהבורא ית"ש, והרי שמציאות הנבראים הייתה נעדרת. אולם בדקות זהו גם כפירה, שהרי בכך מייחסים כח העדר

לנבראים, והרי נתבאר שהעדר זהו גם סוג של נברא.

כאשר האדם מגדיר שהוא לא היה קודם שנברא העולם, בדקות זהו בגדר שאלת "מה לפני". בודאי שאם הוא יגיד שהוא היה קודם שנברא העולם אין לך כופר גדול מזה. אולם ביחס של "לפני שנברא העולם" אין האדם כלל, שהרי אין האדם יכול לדון בדבר שאין לך בו שום נגיעה, עצם המחשבה לבוא ולהגדיר שם "יש" - "אין", אלו הם דברי הבל.

עצם ההגדרה היא שלא ניתן להגדיר. לא שהאדם מגדיר האם הוא היה שם או לא היה שם, לא כן היה שם, ולא לא היה שם. אם האדם יבוא וינסה לתפוס את החבל משני הצדדים, האם כן היה או לא היה, זוהי שאלת "מה לפני", שאסור לדון שם. מה יאמר האדם, "אולי הייתי שם רק אסור לדון בזה", אין לך דבר הבל גדול מזה, שהרי גם בכך הוא דן בדבר, רק במילים אחרות. מקום זה הינו מקום שהמחשבה מסתתמת, מחמת שהאדם לא יכול לעסוק בדבר שמעבר לגדרי החכמה שבו נברא העולם.

לפיכך, כאשר אנו מתייחסים כאן בדברי הרמב"ם לכח שנקרא העדר, בהעדר שלנו, או ח"ו בכפירה העדר שלו, ישנו כאן כח בנפש שנקרא "העדר". לפ"ז יש להבין בדקות. כל אמונה היא תפיסת מציאות, כל כפירה הוא כח של העדר. האמונה היא ניצוץ של חלק אלוך ממעל, עצם הכח להכיר את מציאות הבורא ית"ש, שזוהי עצם המציאות, וכל המציאות שלנו היא רק חלקי הגילוי שלו, זהו הכח שנקרא אמונה. שהקב"ה גילה מציאות של אמונה, הוא גילה במקביל כח של כפירה. בלשון אחרת והיינו הך, אמונה מכרת מציאות, כפירה מכירה העדר. אלו הם שני כוחות. ■ המשך בע"ה שבוע הבא - מסדרת

דע את אמונתך_002_ היסוד הראשון (שלוש עשרה העיקרים

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

נאמר בלשון אחרת, והן הן הדברים שנתבארו. מה שמעניין את רוב בני האדם, לא יכול להיות שיעניין את האדם שמחפש התבודדות. מה שמעניין את רוב בני אדם זה בריאות, פרנסה, נחת, תאוות, וכו'. ומה שמעניין את האדם הפנימי זה חיי נשמתו, חיי נצח, עבודה רוחנית, "קרבת ה' יחפצון". ובזה הוא מנותק מהם נפשית! יתכן שהם נמצאים באותו מקום, גרים באותו בנין, גרים שם כמה דיירים שגרים, אבל כל אחד גר בעולם אחר לגמרי.

משל למה הדבר דומה, אבא שנמצא בביתו, והוא כבר מבוגר, הוא כבר סבא, ויש לו ילדים קטנים ונכדים, הגם שהם ישנים באותו בית, אולם בודאי שאינם 'בני ביקתא חדא', הוא נמצא בעולם אחד והם נמצאים בעולם אחר.

הילדה הקטנה נמצאת בגן, והוא חוזר לאחר תלמוד תורה מבוקר עד ליל, על אף שהם ישנים באותו בית ונמצאים חדר ליד חדר, וברור הדבר שהוא מתייחס אליה יפה, אבל הם אינם נמצאים באותו עולם.

זהו היחס של האדם הפנימי לכל העולם. הם נמצאים בעולם אחד והוא נמצא בעולם אחר. בודאי שהוא אוהב את ילדתו הקטנה, יש לו אהבת ישראל, והלואי שהאדם יזכה לכך בגילוי שלם לכולם, אבל הם לא באותו עולם. זוהי איננה סיבה שהוא יהיה מחובר איתם בחייהם, החיים שלהם זהו עולם אחר לגמרי.

אם האדם נמצא היכן שרוב בני האדם נמצאים, הרי שהוא מנותק מהתפיסה שנקראת התבודדות. זהו אדם שבעצם חי את כל מה שכולם חיים, מסתובב כל היום היכן שכולם מסתובבים, ויש לו שעה ביום התבודדות. הגם שבודאי אין לזלזל בכל רגע שאדם בוחר לבודד את נפשו ולעבוד את בוראו באמת, אולם פני הדברים הם שכל צורת חייו לא תואמת להתבודדות שלו. האדם צריך להיות מבודד נפשית מתפיסת חייהם של בני אדם.

בני אדם ממוצעים צריכים לדעת מה קרה היום בעולם, קוראים את העיתון, שומעים את החדשות, מחוברים לכל מה שקורה, מרכלים מאחד לרעהו על מה שקורה, וכן ע"ז הדרך. אם האדם גם חי את את אותו עולם, וגם רוצה אחר כך להתבודד,

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

אבל כאשר הוא יגיע לעולם העליון ושם יבררו לו את אמיתות הדברים, אז אולי הוא שוגג, אולי הוא קרוב למזיד, כל אחד לפי ענינו, אבל את החיים האמיתיים הוא איבד!! בין בשוגג בין מאונס בין ברצון, אבל סוף דבר, אין לו את כל קומת הנפש הפנימית, שכל הענין הוא אופן של התדבקות בתורה, התדבקות בו בקוב"ה.

כאשר אדם מגיע לכזה מקום בנפשו, אז השכל שלו הופך להיות שכלה של תורה!! זה לא כי לאט לאט הוא השתפשף בלימוד, ואז השכל שלו מתאים לסברת הראשונים, אלא כלשון ר' חיים ואלוז'ינר הידוע באיגרתו לנכדו, "הראשונים לא נשתבחו אלא בסברא ישרה". מה כוונת הדבר? לא שהם היו רק ישרים בטב-עם, "האלוקים עשה את האדם ישר", ודאי שזה אמת, אבל אנחנו נמצאים לאחר החשבונות הרבים, אז מאיפה מתגלה עכשיו הישרות של הראשונים? כי התגלה אצלם השכל הפועל והם נדבקו בתורה, וישרותה של תורה היא שהתגלתה בעומק נשמתם ויצאה לחוץ!!

בלשון ברורה מאוד, יש שכל באדם שפועל באופן חיצוני של הרהור דברים ויש שכל שפועל באופן של הוצאה מהכח לפועל, שזו מדרגה של מי שהוציא את כוחותיו השכליים לפועל, ואז הוא דבק מהשכל הפועל שיצא מהכח לפועל, ויתר על כן יש את אור הנשמה שנמצא בתוך המח, שמכחו מתגלה דבקות יותר עליונה מכל מה שדובר השתא.

מי שזוכה לעמול בתורה לשמה גמור, אפילו אם הוא לא משעבד את כל כח מחשבתו, פעמים שהוא זוכה לאור הנשמה המתגלה בשכלו, והוא דבוק בתורה מכח אור נשמתו.

אבל הסדר השלם הוא שראשית יש לדבק את חיצוניות המחשבה ויתר על כן להוציא מהכח לפועל את כוחות המחשבה וע"י כך להתדבק בשלמות בתורה, ואם זוכים בסייעתא דשמיא יתר על כן אז בוקעים לאור הנשמה, "זהרי הנשמה" כלשון הנפה"ח (ש"א פט"ו-ט"ז) שנמצא בתוך המח, ואז הדבקות של האדם היא הן מכח השכל הפועל והן מכח אור נשמתו, אשר זוהי

שלמות מדרגת תורה אור!!! ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- מתוך קובץ שיעורים על

פרק ההתבודדות | מרבינו אברהם בן הרמב"ם

הרי שהוא לא מבודד מבני דורו, הוא חי את כל מה שבני דורו חיים, רק שלו יש זמן מסוים שהוא מתבודד.

שומה עלינו להבין, חיי התבודדות עניינם שהאדם נפשית מנותק ממה שמעסיק בני אדם, ואם לא, הוא מחובר בעצם למה שבני אדם חיים, ונפשו אינה מבודדת. גם שהוא הולך למקום שהוא מתבודד, אבל בעומק הוא הביא את כל העולם יחד איתו לשם, כי זה הוא, שם הוא נמצא.

חיי התבודדות הם, כמו שאומר כאן ר"א בן הרמב"ם, פירושה התרחקות מבני אדם בפועל, והורקת הרגל מעצרותיהם והתנתקות מעליהם. וכמו שנתבאר, לא רק ההתנתקות מבני האדם בפועל, אלא שלא יתכן שמה שמעסיק את בני דורו ומה שמעסיק אותו, זהו אותו עולם.

כאשר האדם נבדל במעמקי נפשו ממה שמעסיק את בני דורו, זהו השלב היסודי ביותר למושג שנקרא "התבודדות". כי אם לא - הוא מחובר לבני אדם כמו עובר במעי אמו עם טבור, והוא איננו יכול להתנתק מהם. שהעולם שלהם הוא עולם אחד ועולמו שלו הוא עולם אחר, והוא רואה את העולם כעולם תמוה, כעולם משונה, כעולם שחי בעולם שריק מתוכו, אהבת ישראל בודאי שיש לו, כמו שיש אהבה לתינוקות, אבל כתפיסת חיים הוא לא יכול לחיות את אותו עולם שבהם חיים בני דורו, ואשר על כן, זהו כמו שני עולמות. יש קטן ויש גדול, הם חיים בעולם אחד והוא חי בעולם אחר. גם אם הוא מגיע לעצרותיהם מכל סיבה שלא תהיה, זהו רק מצד מהלכות דרך ארץ, מהלכות בן אדם לחברו, מהלכות זיכוי הרבים, אבל בנפשו הוא נבדל ונבדל.

נסכם באופן בהיר את מה שנתבאר. הקשר של האדם המתבודד עם בני דורו צריך להיות קטן יותר בכמות, וגדול יותר באיכות, עם בני אדם יותר רוחניים. ונפשית, הוא מנותק ממה שמעסיק את בני דורו, ובזה הוא הופך להיות יחידי. ואזי, הזמנים שהוא נמצא בהם יחידי, עם כוחות הנפש שהזכרו לעיל, הופכים להיות תמונה שלימה של התבודדות

טהורה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר

"המספיק לעובדי ה'" מרבינו אברהם בן הרמב"ם

פרק ה' | כח הזכרון

כל הראיות נחקקות בנפש

הזיכרון הראשון שהוזכר, הוא מכח הציור והתמונה המצטיירת בנפש האדם. בתמונות המצטיירות בנפש, ישנן כמובן גם ראיות טובות וגם ראיות שאינן טובות. וכמו שאמרו רבותינו, שכאשר יוצאת הנשמה מן העולם היא טובלת בנהר דינור, על מנת להתנתק ולהיטהר מהמראות שראתה בעוה"ז, הן מראיית דברי החומר שגם מזה צריך ניתוק, וכל שכן אם האדם פגם בראיה שצריך להיטהר מאותה ראיה אסורה, על מנת שהנפש תוכל לעלות למעלה, ולא תהיה מקושרת לעולם הזה ע"י מה שראתה ובכך תרד נפש הרשע למטה ולא תשוב אל ה' כאשר נתנה.

ומכל מקום, זיכרון כל הראיות שהאדם ראה בימי חייו נחקק בנפשו, הן ראיות של איסור, הן של חולין, והן של קדושה. פעמים שזה נחקק במקום גלוי בנפש, ופעמים שאע"פ שהוא אינו זוכרם בגילוי אך זה נחקק בפנימיות נפשו במקום נעלם. וזהו עומק הפגם של כח הראיה שנמצא חקוק בנפש לעולם, (אא"כ האדם זוכה לתקן אותו מהמקום של ה"אין" שלמעלה מה"עין" ששם עיקר מקום התיקון) ולא רק הראיות שראה בימי חייו בגלגול זה אלא כל הראיות שראה האדם בכל הגלגולים כולם מצטיירות ונחקקות בנפש האדם.

החיסרון שבזיכרון ציורי - ציור ע"ג ציור

אמרו חז"ל (אבות פ"ד, כה) "הלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חדש, והלומד זקן למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר מחוק". כתב או ציור שנמצא על נייר חדש הוא ברור ועומד לעצמו, אך כתב וציור שמצוייר על גבי ציור אחר הוא מעורב ואינו ברור.

מכך נבין, שזה עומק סיבת הקושי של האדם לזכור דברים שהצטיירו בנפשו. היות ובמוח האדם ישנו כביכול מקום רחב מאוד, להכיל את כל הציורים והראיות שנחקקים בנפש, כל אחד במקום נפרד לעצמו. אבל בהיות ובדרך כלל נפש האדם אינה מסודרת, לכן כל הציורים שמצטיירים ונחקקים בנפש, נחקקים כציור ע"ג ציור ע"ג ציור של כל הראיות שקדמו ונחקקו, ואפי' שאינם נמצאים בגילוי. ובנפש כזו המעורבת בציוריה, שכל ציור בא ע"ג הציורים האחרים, נמצאים הציורים מכחישים זה את זה. ולכן כח הציור אצל רוב בני האדם אינו יכול לשמש כזיכרון גמור לזכור את כל התורה, מפני שכדי שהציורים יוכלו להיחקק בנפש האדם בצורה בהירה, צריך שכל ציור יצטייר אצל האדם באופן בהיר ונהיר כעומד לעצמו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת

שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

אבד | ת"ר ששה דברים

פסחים (מט ע"ב) - ת"ר ששה דברים נאמרו בעם הארץ, וי"א אף אין מכריזין על אבידתו. ות"ק, זמנין דנפיק מיניה זרעא מעליא ואכיל ליה, שנאמר יכין וצדיק ילבש.

וגדר הדבר שע"ה כל הויתו אבידה, כי האדם נברא נשמתו מן השמים וגופו מן הארץ. וע"ה הנקרא ע"ש הארץ, נאבד מחיבורו לשמים. ולכך אין מכריזין על אבידתו. ויתר על כן לא נקרא על שם חלק הגלוי בארץ, אלא ע"ש חלק הנעלם בארץ. וזהו "עם", מלשון עומם, גחלים עוממות, היפך גחלים לוחשות. וענינו שכולו בכח שלא יצא לפועל. כי יסוד העפר כל הויתו הוצאה לפועל, וע"ה אינו מוציא לפועל.

וכתב המהר"ל (נתיב התורה, פט"ו) וז"ל, עם הארץ שהוא בעל חומר (ארץ) רק בכח (עם) ולא בפעל, וכו'. וי"א אף אין מכריזין על אבידתו, וזה כמו שאמרנו, כי כל ענין החמרי הוא בנגלה ואין לו חלק בנסתרות, ולפיכך האבידה שאין ידוע למי הוא (עיין תוס' שם שידוע שנפל מע"ה, אולם יעוין בר"י מלוניל שם שפירש באופן שונה, שידוע הבעלים אולם לא ידוע החפץ, ודו"ק), אין ראוי להכריז עליו, ואין ע"ה מגיע עד מדריגה נסתרת שיהיו מכריזין על אבידתו, דהיינו לדרוש ולחקור אחר בעל האבידה וכו', ואם הוא נגלה וידוע יש להחזיר לו האבידה, אבל להכריז על האבידה אין ראוי לו.

והבן שישנם כאן ב' מהלכים. א. ע"ה דבק כולו בנגלה, בחומר, כמ"ש המהר"ל, ולכך אין לעסוק בנסתר לצורכו, כי אין לו חלק בנסתרות האמתיות. ולכך כל דבר שנאבד ממנו, אינו רק אבידה כפשוטו שנתק מרשותו ונסתר ממנו. אלא שכאשר נאבד ממנו דבר נעשה נסתר ונעלם, ומכיון שע"ה אין לו חלק בנסתרות, הרי שהפיכת החפץ לנסתר יוצרת מעין הפקעה מרשותו של הע"ה. ולפ"ז יהא מקום נידון האם רק אין מכריזין, או אף המוצאו הרי אלו שלו. ובלשון הגמ' מדוקדק אין "מכריזין". והרי שכיון שאינו נסתר לגמרי וניתן למוצאו, אינו נקרא מופקע לגמרי, ולכך אינו יוצא מבעלות הע"ה אלא מרשותו.

ב. ע"ה כולו הסתר שדבק בארץ, שכולה מדרגת הסתרה. ולכך אין מכריזין על אבידתו, שע"י ההכרזה תהפוך מנסתר לגלוי.

והבן שביחס לארץ הע"ה דבק בנגלה ואין לו חלק בנסתרות האמתיות. אולם ביחס לשמים, ע"ה כולו דבק בנסתר, בהסתר פנים.

פרק ד' | רצון הכרח הרגל

הקדמה

בשני השיעורים הקודמים עסקנו בס"ד בחיבור של האדם לעצמו. וכפי שנתבאר ישנם בזה בכללות שני חלקים: חיבור האדם לעצמו מכח רצונותיו, וחיבור האדם לעצמו מכח תכונותיו.

עד כה עסקנו בחלק הראשון שהוא החיבור מכח הרצונות, ולמדנו שהאדם צריך להתבונן במעשים הגדולים והיסודיים שהוא עושה, ולבדוק: מה הם הרצונות שיכולות להניע בנ"א לעשות את אותו דבר, ומה הם המניעים שהניעו אותו לעשות את אותו דבר שהוא עשה. עי"כ האדם מתרגל ולומד מה הם חלקי הנפש שלו הגורמים לו לעשות דברים, והוא מכיר יותר ויותר בבירור את הרצונות המניעים של הנפש.

שלושה מניעים לפעולות

כל מי שהתבונן בדברים שנאמרו, חשב עליהם, וניסה ליישם אותם, זיהה בוודאי שלחלק מהמעשים שלו היו עוד מניעים הגורמים לפעולות מלבד כח הרצון.

ובאמת לכל אדם ישנם באופן כללי שלושה מניעים שגורמים לו לעשות פעולות, ובשיעור זה נעסוק בהם ונבארם.

המניע הראשון הוא **כח הרצון** שהוזכר עד כה. המניע השני הוא **ההכרח והכפיה** - אדם שעושה פעולה משום שהכריחו אותו לעשותה. והמניע השלישי הוא **ההרגל** הנקרא בלשון הנביא מלומדה, - האדם עושה פעולות משום שהוא מורגל לעשותם.

שורש ג' כוחות אלו נמצא בקבלת התורה ועסק התורה, במתן תורה מצד אחד עם ישראל קיבלו את התורה **מרצון** כשאמרו נעשה ונשמע, אך מאידך התורה ניתנה אף באופן של **כפיה** כשאחז"ל (שבת פח): כפה עליהם הר כגיגית וכו'. ובברכות התורה אנו אומרים **"ותרגילנו בתורתך"**. הרי שלוש הכוחות ביחס לשורש השורשים שהיא התורה הקדושה. וגם ביחס למעשים שבני האדם עושים מתגלים שלוש הכוחות המניעים שהם הרצון ההרגל וההכרח.

כח ההרגל

כשנתבונן על מעשינו, נראה כמובן שחלק לא קטן מהם נעשה מתוך הרגל, חינוכו אותנו לעשות פעולות, פעמים באופן שמעולם לא היתה לנו בהם הבנה ורצון והתרגלנו לעשותם, או שבתחילה עשינו אותם מרצון אלא שלאט לאט נעשה הדבר טבע והפך להיות הרגל בנפש. זהו כח חזק ששולט בחלק כלל לא קטן ממעשי בני האדם.

שזהו טבעו לעשותם. וכאשר האדם עושה את הדברים מעמקי ההויה של נשמתו, זהו הרגל של קדושה. זוהי כמובן מדרגה גבוהה מאוד ולא נעסוק בה כעת. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על

תפקידן של בנות ישראל.

אנד | א"ר יוחנן

פסחים (ק"ג ע"א) - א"ר יוחנן, שלשה מכריז עליה הקב"ה בכל יום, וכו', ועל עני המחזיר אבידה לבעליה.

והנה עני כל דרגתו אנד, שאנד כל חלקו ולכן הוא עני. וכמ"ש בחזקוני (דברים כו, ה) אנד, לשון עני, כמו תנו שכר לאנד, ישתה וישכח רישו (ועיין מהר"ל, גור אריה, דברים, פכ"ו, פ"ה, שהקשה על כך). ויתר על כן אמרו חז"ל (נדרים סד ע"ב) שעני חשוב כמת, ואין לך אבידה יותר גדולה ממת. וכן כתיב (תהלים קיט, צב) אבדתי בעני.

ולפיכך עני המחזיר אבידה לבעליה, אין רק כונת הדבר שמצא אבידה ומשיבה, אלא שכאשר משיב אבידה משיב ונותן את עצמותו שכולו אבידה.

ודבר זה נגלה בברור במעשר עני. שהרי בשנה ראשונה ושניה, רביעית וחמישית, נותנים מעשר שני, ושנים אלו סימנך אבד"ה. ובשנים שלישית וששית נותנים מעשר עני.

ובעומק בשנה שניתן מעשר שני במקום מעשר עני, היינו שהחלק השייך לעני נעשה מעשר שני, ודייקא בשנות אבד"ה כנ"ל ניתן מעשר שני, והיינו שהעני משיב בשנות אבד"ה ונותן מחלקו שהופך ממעשר עני למעשר שני. וזהו עני המחזיר אבידה.

וכאשר משיב אבידה זו נעשה מעשר שני ומעלים אותו לירושלים ששם מקום ההכרזה על כל האבדות, כמ"ש (ב"מ כח ע"ב) ת"ר, אבן טוען היתה בירושלים, כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם, וכל מי שמצא אבידה נפנה לשם, זה עומד ומכריז, זה עומד ונותן סימניו ונטלה (כי ירושלים נקראת ציון המצוינת, בבחינת סימן שמשיב אבידה). ולכך אף העני מעלה את האבידה לירושלים ונעשה מעשר שני, ושם השבתו.

והבן שכאשר העני משיב אבידה עי"ז משיב את עצמו שכולו אבידה, ובזה מתעלה ממדרגת עני למדרגת עשיר. שזהו העליה ממעשר עני למעשר שני, הנאכל בירושלים שהיא פלטין של מלך, ובו בימה"ק שעליו אמרו (שבת קב ע"ב) אין עניות במקום עשירות. ולכך כל העולה לירושלים בזמן מצות עליה לרגל, נאמר בו (דברים טז, יז) ולא יראה את פני ה' ריקם, איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך. וזהו שאמרו שהקב"ה מכריז על עני המחזיר אבידתו, והיינו שהכרזה זו הוא שורש התקשרותו למקום העשירות, למקור שפע העליון. ■

המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

כי תבוא | ג-כ

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך, השיגך, השיגך. הנה שורש דין של כ"ג, שנינו (סנהדרין ב ע"א) סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, וקטנה של עשרים ושלושה, וכו'. ומנין לקטנה שהיא של כ"ג, שנאמר ושפטו העדה והצילו העדה, עדה שופטת ועדה מצלת, הרי כאן עשרים, וכו', ומנין להביא עוד שלשה, ממשמע שנאמר לא תהיה אחר רבים לרעה שומע אני שאהיה עמהם לטובה, א"כ למה נאמר אחרי רבים להטות, לא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה, הטייתך לטובה ע"פ אחד, הטייתך לרעה ע"פ שנים. והרי שישוד ב"ד של כ"ג הוא עדה - עשרה. ונטיה לצד אחד.

וכן כ"ג שורשו בביהמ"ק, ונתפשט לכל גבול ישראל כמ"ש (שם פח ע"ב) ב"ד של ע"א יושבין בלשכת הגזית, ושני בתי דינין של כ"ג, אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה, ושאר בתי דינין של כ"ג יושבין בכל עירות ישראל. והרי ששורש ניקת הכ"ג מב"ד של ע"א שבלשכת הגזית ומתפשט לפתח הר הבית ולעזרה (ועולה מ"ו, בגימ' שם הוי"ה ואהיה עם הכולל), ומתפשט לכל עירות ישראל. ועיין שער ההקדמות ז"ל, אהי"ה דההי"ן יש בו כ"ז אותיות, הסיור ממנו ד' אותיות הפשוטות, ישארו כ"ג, והוא סוד סנהדרין קטנה.

ובפרטות בכל עיר יש עוד בחינת עשרים ושלוש, כמ"ש (שם, יז ע"ב), וכמה יהא בעיר ויהא ראוייה לסנהדרין מאה ועשרים. מאה ועשרים מאי עבידייהו, עשרים ושלוש כנגד סנהדרי קטנה, ושלוש שורות של עשרים ושלוש, הרי תשעים ותרתי (ועולה צ"ב בגימ' הוי"ה ואדנות עם הכולל). ועיין רמ"ז דברים, ששורש ב"ד של כ"ג, ה"א, ה"א, וא"ו. עולה כ"ג. הנמצא שם עם שני סופרי הדיינים. ומניקת ב"ד של כ"ג נעשה ב"ד של שלשה, ושורשו בשלוש שורות של עשרים ושלוש, ובדקות שורשו בגימ"ל שבכ"ג (ועיין רמ"ז דברים).

וכשם שיש ב"ד של כ"ג בעולם התחתון בארץ, כן יש ב"ד של כ"ג בעולם העליון, כמ"ש בשערי אורה (שער ה) ז"ל, ומלבד ב"ד של שבעים ואחד, יש עוד שם שלשה בתי דינים של עשרים ושלושה, במקומות שבהם נידוניו בני העולם, אבל יש הפרש בין ב"ד זה לב"ד זה, כי במקומות ידועים דנין מות וחיים, במקומות ידועים דנים עושר ועוני וכו'.

והנה שורש שם סנהדרין "קטנה", מלבד פשוטו שהיא קטנה ביחס לגדולה של ע"א. דהנה כ"ג במילוי, כ"ף, גימ"ל, עולה קפ"ג כמנין יעקב עם הכולל הנקרא "יעקב הקטן". ועיקר זיווג מצד קטנותו היא רחל שהיא עיקרה של בית. ואמרו זהו"ק (ח"ג, כ ע"א). אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, ועל שמה אתקרי סנהדרי קטנה. (וכן אמרו שם, דף ער"ה, ע"ב) סנהדרי גדולה מסטרא דשכינתא עלאה, סנהדרי קטנה מסטרא דשכינתא תתאה. עיי"ש).

ועיין ספר הפליאה (ד"ה ראה והבן בעבור והגזירה) שכתב, חיה עולה כ"ג, סנהדרי קטנה הממית והמחיה כולם על פיה. והוא כח השכינה בבחינת אני אמית ואחיה. ועיין מגלה עמוקות (ויצא) שכתב סנהדרי קטנה כ"ג, והשכינה על גביהם, הרי כ"ד. בחינת כ"ד קשוטי כלה, קשוטי השכינה. ועיי"ש, ואתחנן (אופן קצא) כ"ב אותיות התורה והשכינה, עולה כ"ג.

והנה עיקר כח ב"ד תכליתו להחיות (ועיי"ש בזה"ק שב"ד של כ"ג מקו השמאל, דין). חסד. ועיין מגלה עמוקות (קדשים) ז"ל, כ"ג סנהדרין קטנה, חוט השני שפתותיך, כמנין חוט, אם מחוט ועד שרוך נעל, שבזה זכו ישראל מחוט של חסד של אברהם. ושורשו כהן גדול, ר"ת, כ"ג, הנקרא איש חסידך. ועיין מפתח הספירות (חקת) שכתב, כ"ה תברכו, בכ"ג (עולה כ"ה) תברכו, בסנהדרין קטנה - תברכו.

ותכלית הבתי דינין למתק הדין והתוכחות כמ"ש הרמח"ל באדיר במרום (ח"א, ד"ה מאי מצחא) והנה תדע שדי' מיני בתי דינין הם, והם סנהדרין גדולה של ע"א, וסנהדרין קטנה של כ"ג, וב"ד של שלשה, ויחיד מומחה, שבין כולם הוא צ"ח, וסודם צ"ח תוכחות שבתורה. למתקם. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אור א"ס

אדן, א-אד-אדן, עולה ס"א, ר"ת אין סוף. ודרשו (מנחות מג ע"ב) תניא, היה ר"מ אומר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך. והיינו שנוסף למלת מה אות אל"ף ונעשה מאה. והוא הארת אלף, אלופו של עולם.

יושר

סוד יושר כשמצורף לתנועת העיגול נעשה ריבוע. כי היושר לעצמו קו. והעיגול תנועה הקפית, וכאשר מצורף הקו לעגול נעשה תנועה הקפית של ריבוע. ועיין כתבי הרמ"מ משקלוב (ביאורי הזהר, דף נב) מאה אדנים, מאה ברכות, וכו', וזה ס' ומ', הוא בסוד עגולא (סמ"ך), ורבוע (מ"ם) (עיין זוהר חדש, קפ ע"א).

שערות

עשו איש שעיר. כתב במגלה עמוקות (וישלח), ובקש יעקב הצילני נא מיד אחי מיד עשו, על דרך שבקש דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, זהו שאומר מיד אחי שכחו למעלה כלב, שהלך לצוד ציד להביא ולהביא לאביו כח כל"ב שנקרא בלאדן (בל-אדן), ורז"ל בסנהדרין אמרו מאי בלאדן, כלבא. ולפי שיעקב החזיק באזני כלב והוא נקרא בלאדן (עובדיה שיצא מאדום בו החזיק יעקב בפנימיות) כי בזוי הוא מאד, ויעקב קראו אדוני. ובדרך רמז אדן גימט' אדמי.

אדן

אדן בארמית מלשון אדן. כי האזנים נקראים בית יד לאחוז הכלי, כמ"ש (עירובין כא ע"ב) בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים, עד שבא שלמה ועשה לה אזנים. וכן האדנים הם הבת יד לאחוז הדבר.

ועיין אברבנאל (שמות כו) שכתב, אדן הבליטה הנבלעת בתוך הקרש [נקרא אדן], כי אדן לשון אוזן בלשון ערבי או ארמי, ונתחלף הדל"ת בזי"ן מפני שהם כאזנים בצורה.

חוטם

שורש חרון אף. ומשם יונק הס"ם, בסוד מאה אדנים שנהפך לס"ם המות.

פה

כתב בלקוטי הלכות (חו"מ, הלכות נחלות, ה"ד), כי יש כמה וכמה תפלות ישראל שמתחברין יחד, ונעשה מהם בחינת קרש למשכן, ויש שנעשה מהם בחינת אדן למשכן, וזה בחינת משפחות ישראל שסביב למשכן.

ועוד. עיין מגלה עמוקות (ויקרא, אופן מט) הוקם המשכן וכו', שבאותו פעם נתקנה מאה ברכות. (תהלים, צ) תפלה ל-משה איש האלהים, ר"ת מאה, שאותה התפלה למשה אמרה בשעת הקמת המשכן (שם, פד) מה ידידות משכנותיך, אל תקרי מה אלא מאה (במדבר כד). מה טובו אהליך יעקב, (איוב לח) על מה אדניה הוטבעו, על מאה אדנים (ועיין שם ואתחנן אופן ע"ה).

צמצום

האדנים היו חלולים בתוכם, כמ"ש ילק"ש (תרומה, רמז שסט) היה עושה את האדנים חלולים, וכו', ובתוך החלל נכנסו הקרשים. ושורש החלל בצמצום שיצר חלל, ושורש כניסת הקרשים בקו הנכנס תוך החלל.

קו

לשון תקוה. ואיתא בשער היחודים (פי"ט) יחוד אותך קויתי כל היום (תהלים כה), ר"ת קכ"ו, ריבוע אדני".

ולמתוק בסוד ג' מ"ב (העולה קכ"ו) דע"ב ס"ג מ"ה, והם חג"ת המאירים בנוק', בסוד מאת אדנים הרמוזים בס"ת אותך קויתי כל היום. והבן שבאות ק' מתגלה צורת הקו המתפשט מן האותיות למטה. ואדני" עולה קוף בב' אופנים כפי שמבואר באריז"ל. א. פשוט, ומילוי דמילוי, עולה ק' עם הכולל, כי יש בו ל"ד אותיות. ב. צורת א' וי"ו, ונ' הוא צורת י"ג, כי הי' יושבת כקוץ בראש הנו"ן, ונמצא שצורת אדני" הוא וידני"י, והוא בגימ' ק'. ועיין שער רוח הקדש. ועיין אדיר במרום ח"א קוצין דשערי תליין בתקוני. וכן בספר הליקוטים כי תשא.

עיגולים

כתב הראב"ד (הקדמה לספ"י) וצריך להיות כ"ד אדנים בעגול תוך ספירת מלכות כנגד אדני המשכן, והם הם שם אדני", עי"ש, שביאר סוד הגיהנם. ועיין ספר הליקוטים (תרומה, פכ"ה) תרומה של אדנים לכפר על חטא העגל. ועיין עץ הדעת טוב (כי תשא) שהרחיב לבאר איך האדנים כפרת העגל. ורמז לדבר אדן גימ' הגל הזה.

עינים - שבירה

כתב המ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, דף רנ) סוד מאה ברכות, מאה אדנים (ת"ז קנד ע"א): ס', פולסא דנורא (חגיגה טו ע"א). מ', ארבעים מלקות. וזהו מאה, ס"מ. ועיי"ש (דף רס"ט) שבתיקון נתקן באפרסמון, אותיות ס"מ בקרבו.

נבזראדן, נבזר-אדן. לשון פיזור ובידור של האדן. והוא נקרא (מלכים-ב כה, ח) "רב טבחים". שורש להריגה ומיתה. ומצד ניצוצות הטובים שהיו בשבירה, אמרו (גיטין נז ע"ב) נבזראדן גר צדק היה.

ועוד. כתב בחמדת ימים (פורים, פ"ז) כאשר תחבר פ"ר ואדני" ו"ק אדני", הרי סך הכל גימט' אדמתא, שהוא רומז שאין המלכות שנקרא אדני" נבנית בסוד מאה אדנים אלא ע"י הפ"ר דינים, ואז נקראת אדמתא, מכח אדמה. והוא תיקון פ"ר דינים שנפלו בשבירה. ועיין מגלה עמוקות (ויקרא, אופן מט) בהקמת המשכן נתקן קומה של אדה"ר שהעמידו על ק' אמה, לכן ק' אדנים שכנגדן מאה ברכות, עיי"ש.

עתיק

עיין כתבי הרמ"מ משקלוב (תמונת האותיות, דף רמ) ומאה אדנים, שהן אדני הקדש, בסוד עתיק, גימט' אדני הקדש. ועוד. עתיק של עולם העליון, בחינת מלכות שהופך לחידוש עולם תחתון, י"ס חדשים, יו"ד פעמים יו"ד, סוד ק', מאה אדנים (עיין שערי אורה שער א). ועיין יונת אלם (ח"ד, פ"ט) והנה שדי אמר לעולם די, בסוד מאת אדנים, מאה ברכות הנרמזות בשם זה, בתמורת הדלת שבו (מלכות של א"ק) נעשית קו"ף (חידוש עולם תחתון). והיה שכרם מותר השם, להנחיל אוהבי יש, וכו'. והנה ק' בגימט' מאה, עם שלש אותיות והתיבה הרי ק"ד, כמנין ארבע הויות, הוא סוד חלוף הקו"ף בדלת, שכל אות מד' אותיות של שם כוללת שם שלם. והבן שהיה ק' אדנים, ומתוכם ד' אדנים בפתח, שהוא שורש לכל האדנים. ועיין כתבי הרמ"מ משקלוב (משנת חסידים, דף ר"ז) שהרחיב לבאר ד' אדנים הללו. והנותרים גימ' צו, סוד אל אדני" גימ' צו.

אריך

הארת יו"כ, כנודע. ובכסף של תרומת האדנים כתיב ולקחת את כסף הכפורים. כי בא לכפר על חטא העגל, וכן יו"כ כולו כפרה על חטא העגל.

ולכך נמנו ונפקדו במוצאי יוה"כ לצורך האדנים (לשון עץ הדעת טוב, כי תשא). ועיין בית עולמים (דף קכח ע"ב) בסוד השקלים, כסף, הם מתיקוני חיוורת של הגלגלתא, רישא דכיסופא דכל כיסופין, ומהם עשו האדנים, וכו', והמלכים הראשונים היו מסטרא דמלכות שם אדני", ועתה נתקנו ע"י החיוורת, וז"ס האדנים שהיו כסף מפקדוי העדה, שכל גולגלתא יהיב אגר חיוורת לעתיק יומין.

אבא

אבא יסד ברתא (זוה"ק רע"מ, פנחס רנח ע"א, וכן תיקונים תיקון כא, סא ע"ב). ונמצא ששורש אדן תחתון, שהוא בחינת מלכות, שורשו באבא. ומה שלמטה הוא אדן, למעלה באביו הוא אדן.

אמא

כתיב (שמות כו, יט) וארבעים אדני כסף תעשה תחת עשרים הקרש, שני אדנים תחת הקרש. סוד מ', ארבעים בבינה, כנודע. ולהלן (כה) והיו שמנה קשרים ואדניהם כסף ששה עשר. שמונה - ח', בינה. זה באדנים - מ. וזה בקרשים - ח.

ועוד. אמא בחינת מ"י כנודע. ועיין כתבי הרמ"מ משקלוב (ליקוטים, דף שפה), מאה ברכות הכלולים במ"י ומ"ה. מ"י, מ"מ יו"ד הוא מאה, וכן מ"ה בתמורת א"ת ב"ש הוא ג"כ מאה, ואלו הם מאה אדנים.

ד"א

שם מ"ה כנודע. וכתב בספר הגימטריאות (פקודי) מה טובו אהליך יעקב (במדבר כד, ה), מ"ה בא"ת ב"ש, י"צ, בגימט' מאה. זהו מ"ה ה' אלקיך שואל מעמך (דברים י, יב) מאה ברכות בכל יום (כמ"ש מנחות מג ע"ב). ומאה אותיות בפסוק כשתקרא במילוי תיבות "שואל". ובכל ברכה שם אדני- בסוף הברכה, והוא אדן עולם, מתחת זרועות עולם (דברים לג, כז), וכנגדן ק' אדני כסף, וכן נ' קרסי זהב, ונ' לולאות.

ועיין בעל שם טוב (בראשית, פח) הוא עושה מן אדן אדון (אדן - נוק', אדון - ז"א) ונעשה היחוד, עיי"ש. עיין מחברת מנחם ערך אדן, אדן מתחלק לשני מחלקות. האחד אדוני שאל, וכו'. השני, על מה אדניה הוטבעו וכו'. אדוני שאל - זכר, אדניה הוטבעו - נקבה.

נוק

כתב בשפתי כהן (שמות כו, טו) וקרש במספר קטן עם שלש אותיות ט', אדן במספר קטן י', לרמוז לחיבור שכינה עילאה עם הארץ שהיא כנסת ישראל, נשלמו העשר, היינו קרש - קשר, שצריך לקשר ולחבר האוהל להיות אחד. ועיין ספר הקנה (ד"ה סוד הלכות טריפות) וכשם שהקרש בלא אדן ואלו בלא קרש המשכן בטל כי אין אהל שלם, כן הצלעות בלא חוליא וחוליא בלא צלע הבהמה אסורה, כי היא שבורה ובעלה אין עמה. ועיין מאור עינים (ויקהל) כי הקרשים המה של עצים, ומרמז לשון קשרים, שצריך להתקשר אל השם ב"ה. ואדנים, כי כפשוטו הוא אדן, ומרמז לשון אדני", שלדבר תחתון כמו אדן צריך לקשר את שם אדני". ועוד. עיין מגן דוד (אות ש) אדני" מלשון אדנים, כי השם הזה הוא אד"ן ובית קיבול לכל שאר השמות.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה -

להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

שאלה עבודת הכנעה הבדלה והמתקה

- א. האם בשורש הדבר תמיד שורש הרע הוא טוב שפשוט הפך לרע, וצריך למצוא את אותה נקודת טוב ולהפוך חזרה את הרע לטוב כפי שהיה בהתחלה?
- ב. ואם כן כיצד עושים זאת האם ע"פ הסדר של הכנעה - הבדלה - המתקה?
- ג. באיזה ספר מספריו של הרב ניתן למצוא את הסדר הנכון להפיכת הרע לטוב?

תשובה

- א. כן.
- ב. ישנם דרכים רבות, ובכללות נחלק הדבר לב' חלקים.
  - א. הכנעת הרע, מלחמה עמו, ביטוש - דרך המוסר בכללות.
  - ב. גילוי נקודת הטוב שבו והגדלתו - דרך החסידות בכללות.
  - ג. הדברים מפוזרים ואינם נמצאים במקום אחד. עיקר הדברים כמהלך מובנה נמצא בסדרת ארבעת היסודות - הדרכה מעשית, אינו נמצא לעת עתה בספר, אלא כשיעורי שמע.

שאלה מהות התשובה, מהות נוסח הוידוי

- רציתי לשאול בענין חזרה בתשובה כמה דברים שמטרידים אותי מאד.
- א. היאך יכול לקבל על עצמו באופן שיעיד עליו יודע תעלומות' הלא מי ידע מה ילד יום ואיזה יצר יתחדש עליו... ובמיוחד איך אפשר לעשות תשובה על חטאים שמרוב הרגלם ל"ע נהפכו אצל האדם לטבע שני, הרי אם יבטיח לקב"ה ש'לא ישוב אל זה החטא', יודע תעלומות יודע שזה שקר, כי לוקח זמן לשנות ולשרש את הרגלו וטבעו.
- ב. חוץ מהחרטה והקבלה לעתיד, מעיקרי התשובה הוא הוידוי. ובענין זה יש לי ג' שאלות.
- א. מה צריך להתכוון בשעה שמפרט חטאיו. (ואם חרטה בלבד, נמצא שענין הוידוי הוא לא יותר מאשר חרטה בדיבור)?

- ב. האם מעכב שיאמר את 'נוסח' הוידוי, של 'חטאתי עויתי וכו'. או יכול לומר בלשונו: עשיתי כך וכך.
- ג. מה פשר ההקדמה לוידוי בימים נוראים "שאין אנו עזי פנים וכו'".
- תודה רבה על שהרב מקדיש מזמנו להרוות את צימאוננו בדבריו האמתים דברי אלוקים חיים.

תשובה

- א. עבודת התשובה להגיע למקום העמוק בנפש ששם מעולם לא היה חוטא, ושם לעולם לא יחטא. וכל חטא נובע מאי הגעה למקום פנימי זה, או מיציאה ממנו. ולכך אין הכוונה שבודאי לא יחטא, שהרי "הן בקדושיו לא יאמין", ואמרו "אל תאמין בעצמך עד יום מותך", ויוחנן כה"ג ששמש פ' שנה בכה"ג ויצא לתרבות רעה יוכיח. אלא הכוונה כנ"ל להכנס למקום הפנימי שאין לו שייכות ליצה"ר ולחטא. שזהו בחינת יוה"כ, כמ"ש בנדרים שביים זה שאין שולט "השטן", גימ' שס"ד, ויום שס"ה, יוה"כ, אינו שולט בו.
- וכשם שיוה"כ הוא "זמן" התשובה השלם, כן בנפש הוא מקום שיצה"ר לא שולט בו. ולשלמות זו תמיד זכו האבות הק' כמ"ש בגמ' ב"ב יז ע"א, שלא שלט בהם יצה"ר, אצלם היה תשובה גמור רה ממש בפועל. אולם אצל כל אדם, זהו עבודתו להכנס למקום זה העמוק בנפשו.
- ב. א. כל הבריאה נבראה בכ"ב אותיות, וכל דבר מורכב מאותיות שמהם נברא. ולפיכך כאשר האדם חוטא מפיל את האותיות הללו, ולכך כאשר שב בתשובה ואומר וידוי, והיינו להעלות את האותיות שנפלו.
- ב. לכך נתקן הוידוי בסדר א-ב ע"מ לתקן את האותיות, ולכך ראוי לומר את הנוסח הרגיל, ואפשר וראוי להוסיף עליו בלשונו שלו.
- ג. כי שורש כל החטאים הוא "עזות פנים", כי אילו לא היה עז פנים לא היה חוטא, כי לא היה מעיז לחטוא. ולכך אמרו "עז פנים לגיהנם", כלומר ששייך בעצם למקום החטאים שהוא גיהנם. והשורש בחטא חוה, שבא נחש על חוה, והיא היתה בבחינת "מצח אשה זונה היה לך". ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718..295.1245
 להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון: info@bilvavi.net
 רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@moshebooks.com
 ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829